

Winter 2005-2006

De Paddenbroek v.z.w. Natuureducatief Centrum

Paddenbroekstraat 12
1755 Gooik

Tel: 0496 14 76 43

Website : www.Paddenbroek.be

E-mail: Paddenbroek@telenet.be
Info@Paddenbroek.be

Lid worden van De Paddenbroek doe je door 8€ te storten op rek. : 734-0120350-79 met vermelding van naam en adres.

Samenstelling, teksten, lay-out, foto's: Bruno Vandewinkel.

Dit Leader+ project wordt medegefinancierd door de Europese Unie en de Administratie Land- en Tuinbouw van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Winter

Alweer is een jaar bijna voorbij. We mogen terugblikken op een hoop mooie momenten. Zweet, bloed en tranen hoorden er natuurlijk ook bij. In dit nummer vindt u een kort overzicht van wat zich dit jaar allemaal afspeelde in De Paddenbroek. We blikken vooruit op het komende werkjaar met een hoop nieuwe plannen en projecten die op stapel staan. En ondertussen werken we natuurlijk verder aan het project.

In dit nummer vindt u ook een overschrijvingsformulier en natuurlijk weet u dan hoe laat het is. Wij twijfelen er niet aan dat u De Paddenbroek ook volgend jaar wil blijven steunen. Het lidgeld blijft ongewijzigd. Voor minimum 8€ mag u zich heel 2006 lid noemen. Iedereen is natuurlijk vrij om ons extra te steunen. Alvast bedankt!

Wie na september(*) aansloot bij de vereniging blijft automatisch lid in 2006, maar wij aanvaarden natuurlijk graag elke blijk van sympathie.

*Als u een groene stip op uw adresetiket vindt is uw lidgeld O.K.

Poel

Begin augustus werd op het laagste punt van de collectieboomgaard een grote poel gegraven van zo'n 80 m².

Na enig herstelwerk ten gevolge van de activiteiten van een mol kon de poel vollopen. Hiertoe werd de beek onderbroken die onder-

gronds door de boomgaard stroomt en op de plaats van de poel dagzoomt. Een kleine inham in de poel met de aan- en afvoer van water zorgt ervoor dat het waterpeil constant blijft zonder dat de poel uitspoelt. Al snel waren de eerste bewoners zichtbaar. Water-vlooiën, vlokreeftjes, zoetwaterpissebedden en andere door

de beek meegebrachte beestjes kwamen spontaan de poel bevolken.

De "spontane" plantengroei werd een handje geholpen door de inbreng van eendekroos, hoornblad, naaldwaterbies, kalmoes, waterdrieblad, kattenstaart en moerasvergeet-mij-nietje. Groot was dan ook onze verbazing toen korte tijd later een dikke

laag maïs en graan de poel omrandde. Mijnheer de jager dacht dat wij voor hem een poel hadden aangelegd en trachtte met graan eenden te lokken waarna onze poel een schietkraam zou worden. Zelfs enkele boterhammen dreven wezenloos op het wateroppervlak. Een constructief gesprek met betrokkene maakte één en ander duidelijk en gelukkig kwijnde het graan onder het stijgende water weg om plaats te ruimen voor de opschietende water- en oevervegetatie die hier beter past. Rondom de poel is een kleine oppervlakte afgesloten zodat het vee niet bij het water kan. De grasvegetatie omheen de poel zal pas laat op het jaar gemaaid worden om amfibieën en andere waterbewoners een veilig onderkomen te bieden.

De poel zal al snel omgetoverd zijn in een echt waterparadijs.

Open Monumenten

Op 11 september was de Paddenbroek één van de verzamelpunten voor de Open Monumentendag in Vlaanderen. Dit jaar was het thema "hout". In samenwerking met Natuurpunt en een aantal plaatselijke verenigingen waaronder V.E.L.T., J.N.M., Regionaal Landschap en de

Heemkundige Kring van Gooik vonden talrijke activiteiten plaats zoals natuurwandelingen, wilgen knotten en vlechten, een bomenspel en nog veel meer. De 500 bezoekers konden tussendoor genieten van een hapje en een drankje bij een gezellige babbel.

Wereldbollen

Reeds een week later kwamen 200 deelnemers van "Wereldbollen 11-11-11" even verpozen bij een frisse Oxfampint en genieten van het stralende nazomerweer. Intussen kreeg onze mandenvlechter ruime aandacht van jong en oud. Een geslaagde dag.

Fruithappening

Op 9 oktober vond in de Walravenshoeve te Gaasbeek de, voorlopig laatste, fruithappening plaats. Paddenbroek verzorgde er een infostand en zorgde tevens voor de rondleidingen in de pastorietaan van Gaasbeek. Dit gebeuren was een groot succes, met om en bij de 1500 bezoekers. Een bewijs dat de hoogstam-fruitteelt in onze streek nog lang niet dood is.

Wijker-blijver boomgaard

Tijdens het late najaar werd de wijker-blijver boomgaard voorzien van een kastanjuhouten afsluiting. Deze dient onder meer om de toeristen te helpen de Paddenbroek langs de ingang te betreden ...

In de wijker-blijver boomgaard worden deze winter alle fruitsoorten aangeplant die in ons klimaat kunnen groeien maar nog geen onderkomen vonden in de andere boomgaarden. Mispel, kweepeer, moerbeï, abrikoos, amandel, brugnool, noot en perzik zullen hier hun stek vinden.

In dit type boomgaard worden de soorten als hoogstam aangeplant op de normale plantafstand. Hiertussen wordt telkens een laagstam fruitboom geplant die na verloop van tijd (20 tot 25 jaar) weer zal verdwijnen op het ogenblik dat de hoogstammen tot volledige productie gekomen zijn. Vandaar ook de naam voor dit plantsysteem: de hoogstammen blijven, en de laagstammen wijken na verloop van tijd.

Bijenpaviljoen

In november startten we ook (eindelijk!) met de wederopbouw van het bijenpaviljoen, dat zijn onderkomen vindt in een oude ast (droogoven voor hop).

Het gebouw was na herhaalde verbouwingen en herstellingen in zodanig erbarmelijke staat, dat wij het wijselijk vonden het volledig met de grond gelijk te maken en opnieuw recht te zetten. Zo kan de

glazen bijenkast hierin worden ondergebracht, evenals de infopanelen rond het leven van de bij en de activiteiten van de imker. Wist je trouwens dat imker is afgeleid van het Oud-Vlaamse woord "imme", dat "bij" betekent?

Verbouwingen

Aangezien de verbouwingsplannen voor de herinrichting van de gebouwen (na 2 jaar vergaderen) stilaan vorm beginnen te krijgen, werd binnen de vereniging een “werkgroep bouw” opgericht die het verloop van dit dossier van nabij zal opvolgen .

De behoeften en mogelijkheden werden reeds meermaals tegen elkaar afgewogen om een zo goed mogelijk compromis te vinden. Vergaderruimten, een leslokaal, secretariaat, bibliotheek, tentoonstellingsruimte, sanitair, een heuse crearuimte met (bestaande) broodoven in leem en een conciërgewoning zullen alleszins deel uitmaken van de toekomstige infrastructuur van De Paddenbroek. Een gedeelte van de bestaande gebouwen wordt hiervoor gebruikt en heringericht. De typisch Vlaamse “bijgebouwen en aanhorigheden” zullen daarentegen worden gesloopt en vervangen door een nieuwbouw. Eén van deze gebouwen zal in leem worden opgetrokken. Een gespecialiseerde aannemer in vakwerk- en leembouw werd hiervoor gecontacteerd.

Bij de herinrichting van de gebouwen zal optimaal aandacht worden besteed aan het gebruik van ecologisch verantwoorde en energiezuinige materialen. Het is ook een hele klus alles tot een samenhangend en esthetisch verantwoord geheel samen te voegen.

Eén van de doelstellingen van Paddenbroek was ook om een centrum te zijn waar alternatieve energie en ecologische bouwtechnieken getoond en uitgeprobeerd worden. Een zonneboiler heeft tegenwoordig bijna iedereen in huis (of toch niet?), TV kijken met de elektriciteit die je zelf opwekt met een omgebouwde hometrainer en de centrale verwarming laten draaien met zelfgewonnen koolzaadolie zijn slechts een paar van de vele mogelijkheden. Met de alsmaar stijgende brandstofprijzen en de hemel die bijna op ons hoofd valt, zeker een actueel onderwerp met talloze mogelijkheden.

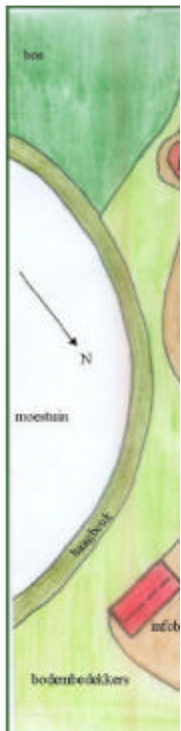
Heemtuin

Ons grootste project voor 2006 is de realisatie van de heemtuin. Op een oppervlakte van 1000m² wordt een aantal biotopen samengebracht en van de juiste "natuurlijke" begroeiing voorzien. Het principe van een heemtuin is dat er enkel planten uit de inheemse flora in voorkomen. De belangrijkste bedoeling van deze tuin is als studiemateriaal te dienen voor scholen en andere geïnteresseerden. Een 200-tal kruiden en een groot aantal bomen en struiken uit onze streken zullen er een onderkomen vinden. Enkele typische biotoopjes worden daartoe aangelegd (zie nevenstaand plan).

Een grasperk en een hooilandje, een bosrand, een haag, een vijver met daarnaast een gracht, een struweel, en perk met tredplanten waar je probleemloos kan over lopen, een zonnige of juist een schaduwrijke berm, zelfs een stukje vlindertuin is voorzien. Er kronkelt zich een pad van 1,50m breed door de tuin, aangelegd in dolomiet. Zo kunnen ook rolstoelgebruikers probleemloos genieten van al het moois dat ons omringt maar waar wij vaak achteloos aan voorbij gaan. Een paar zitbanken nodigen de natuurvriend uit tot rust te komen in deze oase van groen.

Een infobord brengt informatie voor de geïnteresseerden; naambordjes moeten leerlingen van bezoekende scholen wegwijs maken in de overvloed aan planten die hier zijn samengebracht.

De heemtuin is ook de uitgelezen plaats om ondermeer een insectenmuur te bouwen en een aantal opstellingen te plaatsen die de bezoeker wegwijs moeten maken in de samenhang van de ons omringende natuur. Als je ergens aan prutst heeft dat gevolgen voor al wat ermee samenhangt en dus ook

voor de mens.

Voor de realisatie van dit project werd een subsidieaanvraag ingediend bij de Koning-Boudewijnstichting. De beslissing valt eind december. Duimen maar.

Weerhut

De bouw van een weerhut met bijhorende meetinstrumenten is één van onze actiepunten voor het voorjaar van 2006. De reden ligt voor de hand. Iedereen heeft de mond vol van klimaatsverandering en natuurrampen die de mensheid bedreigen. De gekste theorieën hieromtrent worden de wereld ingestuurd. Dagelijks zien we in kranten en op televisie beelden van overstromingen, orkanen, modderstromen, smeltende gletsjers en ander onheil dat de mensheid overal ter wereld belaagt. Door enkele eenvoudige waarnemingen willen wij de schoolgaande jeugd iets bijbrengen over temperatuur, luchtvochtigheid, luchtdruk, neerslag, wolkentypes, e.a.

Dit alles moet bijdragen tot een beter begrip van de fenomenen weer en klimaat. Een dagje op je rug liggen en naar de wolken kijken wordt zo een dag natuurstudie en praktijkervaring...

De mogelijke klimaatsverandering en de gevolgen daarvan voor ons dagelijks leven is één van de hoofdthema's voor volgend werkjaar.

Aan de hand van een aantal waarnemingen ervaren welke elementen samen het weer bepalen, hoe de wind draait rond een hogedrukgebied, wat het verschil is tussen een cumulus- en een cirrus-wolk, wat één millimeter neerslag eigenlijk voorstelt? Wanneer spreekt men van temperatuur-inversie? Kom het allemaal bekijken in Paddenbroek.

Scholenproject

Vanaf volgend werkjaar start de scholenwerking in De Paddenbroek. Een eerste aanzet werd gegeven met het maken van een presentatie-CD die aan de scholen uit het omliggende werd bezorgd om het project en de werking beter bekend te maken. De lagere scholen uit het Pajottenland zijn één van onze belangrijkste doelgroepen op het vlak van educatieve werking.

We nemen een bescheiden aanloop en starten met geleide bezoeken waaraan praktische activiteiten gekoppeld zijn. Beestjes vangen in de poel, ze determineren en aan de hand daarvan de waterkwaliteit bepalen. Zelf meehelpen in de boomkwekerij met planten en snoeien. Op woensdagnamiddag meehelpen in de moestuin, zaaien, planten, wieden en natuurlijk oogsten. 't Is eens wat anders dan naar het voetbal of de balletles.

Met de klas nestkasten bouwen op een regenachtige dag of vetbollen maken om onze gevleugelde vrienden de winter door te helpen. We beschikken intussen over een indrukwekkende hoeveelheid determinatietabellen, loupepotjes, pincetten, natuurgidsen en niet te vergeten een collectie nestkasten om U te

tegen te zeggen. Dat alles vraagt om gebruikt en bestudeerd te worden. Na enkele proefactiviteiten de voorbije twee jaar leek iedereen tevreden. We gaan op die weg verder, niet belerend maar wel leren uit de praktijkervaring. Het is zoveel leuker en leerrijker zelf iets te doen dan te zitten luisteren naar leerstof die afgedreund wordt, daarvoor zijn er trouwens scholen. Om het allemaal te zien, te horen, te voelen, te ruiken en te proeven ben je in De Paddenbroek op het juiste adres.

Hoornaars

Hoornaars zijn onze grootste wespensoorst. Ze bereiken een grootte van ongeveer 3,5cm, wat toch al niet mis is voor een insect. Net als andere wespen, bijen en hommels, leven zij in kolonies, opgebouwd uit één koningin en talrijke werksters. De koningin die als enige overwintert, begint in het voorjaar een nest te bouwen uit een soort papierdeeg dat zij maakt van vermolmd hout en andere materialen die veel cellulose bevatten. Het nest wordt gemaakt in een holle ruimte waar het redelijk goed beschermd is voor mogelijke rovers. In nestkasten, spouwmuren, op zolders e.d. kan men de hoornaar wel eens ontmoeten. Aanvankelijk verzorgt de koningin de jonge larven en bouwt zij alleen het nest uit. Zo gauw er voldoende werksters uitgebroed zijn

nemen zij deze taken over en blijft de koningin in het nest. Deze wespen zijn vooral roofinsecten, wat betekent dat zij zich voeden met andere insecten die zij levend vangen, op deze wijze helpen zij insectenplagen onderdrukken. Een nest hoornaars kan tijdens de zomer tot een halve kilo insecten per dag vangen om er de larven mee te voederen. De volwassen insecten voeden zich naast insecten voornamelijk met sap van gekwetste bomen. Een relatief onbelangrijke schade die bv. in vergelijking met de hoeveelheden plantensap die bladluizen weg-snoepen te verwaarlozen is. De niet aflatende bestrijding van wespen door de mens heeft ervoor gezorgd dat deze dieren zeldzaam geworden zijn.

Er zijn enkele maatregelen gewenst om hun aantal enigszins op peil te houden. De belangrijkste hulp die wij hen kunnen bieden is zorgen voor veilige nestplaatsen bv. in de vorm van nestkasten speciaal voor hen ontworpen, zoals op nevenstaande foto te zien. Door nesten niet te vernietigen als zij niet echt storen geven we de hoornaar natuurlijk ook meer overlevingskans. Vooral de angst van de mens voor al wat wesp is of er zelfs maar op lijkt heeft geleid tot een ware heksenjacht op deze vrij onschadelijke dieren. In Paddenbroek is de hoornaar geen onbekende. Op zolder vonden wij enkele gemummificeerde exemplaren. Reden te meer dus om een hoornaarkast aan te schaffen en op te hangen. Het indrukwekkende geval is nu te bewonderen langs de zijgevel van de schuur. Op een veilige hoogte zodat de diertjes zeker niemand zullen storen. Nu maar hopen dat volgende lente een jonge koningin hier haar nest wil bouwen.

Cursus Natuur-in-zicht voorjaar 2006

Natuurpunt Pajottenland en Natuureducatief centrum De Paddenbroek nodigen je uit op onze cursus Natuur-in-zicht.

De cursus biedt een ideale **introductie** voor mensen die een eerste **basis-kennis** natuur willen verwerven, met inbegrip van de menselijke invloed op de natuur en die kennis wensen te maken met het aanbod en de werking van natuurverenigingen. Deze cursus is de instapcursus om later eventueel de cursus Natuurgids te volgen.

De cursus bestaat uit 5 binnenlessen en 5 excursies met als 5 thema's : Planten, Dieren, Landschappen en biotopen, Alles hangt samen en Biodiversiteit.

Deelname : €50 (te storten op rekeningnummer **404-3076041-29** van het CVN : Centrum Voor Natuur- en Milieueducatie v.z.w.). Personen die met opleidingscheques wensen te betalen dienen niet vooraf te storten (inschrijven doorgeven aan adres, zie info). De deelname wordt beperkt tot 30 cursisten!

Waar ? Natuureducatief Centrum Paddenbroek, Paddenbroekstraat 12, 1755 Gooik.

De 10 activiteiten zijn gepland op :

Binnenlessen (3uur) telkens op dinsdag om 19.30u : 14 maart, 21 maart, 28 maart, 18 april, 25 april.

Excursies (3uur) telkens op zondag om 9.00u : 19 maart, 26 maart, 23 april, 30 april, 7 mei

Info Steven Van Praet : Populierenstraat 5, 1755 Gooik 02 532 14 79 of lust.vanpraet@pandora.be

natuurpunt

Programma winter 2005:

17 december: werkdag

21 januari 2006: werkdag

18 februari 2006: werkdag

Snoeicursus 25 maart 2006.

Naar jaarlijkse traditie gaat een snoeicursus door in De Paddenbroek van 14.00 tot 17.00u.

Deelnemen kan door 6€ te storten op rek: 001-4634880-05 van vzw De Paddenbroek. Uw betaling geldt als inschrijvingsbewijs. In het lesgeld is een gedrukte cursus begrepen en natuurlijk een drankje tijdens de pauze. Het aantal deelnemers is om praktische redenen beperkt tot 25 per groep, schrijf dus tijdig in. Breng ook uw snoeischaar mee, om zelf de handen uit de mouwen te steken.

Tot dan!

Entcursus 6 mei 2006.

De entcursus wordt op dezelfde plaats gegeven. Op de terreinen van De Paddenbroek kan je de knepen van het vak leren en toepassen om zelf bomen te veredelen. Dezelfde lessen en inschrijvingsvoorwaarden gelden als voor de snoeicursus. Breng gerust ook uw eigen enten mee, voor onderstammen zorgen wij. Een scherpe snoeischaar en een entmes zijn ook altijd handig als je die in huis hebt.

België-Belgique
P.B.
1755 Gooik
BC 10460